

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 16.3.2005
KOM(2005) 100 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI IR
EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI**

**Kilmės taisyklės preferenciniuose prekybos susitarimuose
Ateities gairės**

TURINYS

SANTRAUKA	3
ĮVADAS	6
Šio komunikato tikslai	6
Žalioji knyga dėl kilmės taisyklių preferenciniuose prekybos susitarimuose ateities	7
Konsultacijų rezultatai	7
PAGRINDINIAI NAUJOJO POŽIŪRIO Į PREFERENCINĘ KILMĘ PRINCIPAI	8
1. PAPERSTESNĖS IR VYSTYMUISI PALANKESNĖS TAISYKLĖS: PREFERENCINĖS KILMĖS NUSTATYMAS IR KILMĖS KUMULIACIJA	8
1.1. Pagrindinės preferencinės kilmės nustatymo taisyklės	8
1.1.1. Visiškai gauti žuvininkystės produktai	8
1.1.2. Pakankamai apdoroti arba perdirbti produktai	9
1.2. Kilmės kumuliacija kaip sudėtinė regioninės integracijos dalis	10
1.2.1. Kumuliacijos aprėptis ir jos taikymo bei išplėtimo sąlygos.....	10
1.2.2. Regioninės konvencijos dėl kilmės.....	10
1.2.3. Kumuliacijos sąlygų supaprastinimas ir sušvelninimas	11
2. VEIKSMINGOS PROCEDŪROS: ŪKIO SUBJEKTŲ IR VALDŽIOS INSTITUCIJŲ ATSAKOMYBĖ NUSTATANT PREFERENCINĘ KILMĘ IR JĄ KONTROLIUOJANT	11
2.1. Importuotojo, kuris kreipiasi dėl lengvatinio maito tarifo taikymo, kilmės deklaracija	12
2.2. Eksportuotojo pareiškimas dėl kilmės	12
2.3. Muitinių atliekama produktų kilmės ir ūkio subjektų kontrolė – Administracinis bendradarbiavimas	13
3. SAUGI APLINKA: KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ ATLIEKAMAS TAISYKLIŲ LAIKYMO SI UŽTIKRINIMAS	13
3.1. Sąlygų vykdyti įsipareigojimus sukūrimas	13
3.1.1. Išankstinis šalies (šalių grupės) naudos gavėjos(-ų) pajėgumų administruoti susitarimą ir atitinkamas taisykles bei procedūras įvertinimas	13
3.1.2. Su preferencinėmis kilmės taisyklėmis susijusi informacija, mokymas ir techninė parama ..	14
3.2. Atitikties monitoringas partnerystėje	14
3.2.1. Valdžios institucijų atliekamas įsipareigojimų, susijusių su susitarimais, laikymosi monitoringas	14
3.2.2. Ūkio subjektų taisyklių laikymosi užtikrinimas – kova su sukčiavimu ir savitarpio pagalba kovojant su sukčiavimu.....	15
3.3. Apsaugos mechanizmų naudojimas	15

SANTRAUKA

- Konsultacijų, kurios buvo pradėtos Komisijos žaliaja knyga dėl kilmės taisyklių preferenciniuose prekybos susitarimuose ateities, metu buvo išsiaiškinta, kad egzistuoja konkretūs lūkesčiai, susiję su tais susitarimais ir taisyklėmis tiek dėl jų tikslų, tiek dėl formalaus pateikimo.
- Šiuos lūkesčius, kurie dažnai yra priešaringi, reikia suderinti su tarptautiniais įsipareigojimais ir anksčiau Komisijos pateiktomis gairėmis, visų pirma su naujausiais komunikatais dėl tekstilės gaminių ateities ir naujos Bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistemos (BLS) struktūros.
- Atsižvelgiant į Dohos vystymo darbotvarkę, geresnės besivystančių šalių integracijos į pasaulio ekonomiką užtikrinimas, visų pirma sudarant daugiau galimybių patekti į besivystančių šalių rinkas, ir toliau lieka svarbiausias Bendrijos prekybos santykių prioritetas ir turi paskatinti pakeisti jos preferencines kilmės taisykles. Tai reiškia, kad reikėtų ne tik atlikti būtinus taisyklių ir sąlygų turinio pakeitimus, bet ir priderinti jų administravimo ir kontrolės procedūras, siekiant užtikrinti, kad lengvatos būtų suteikiamos tiems, kuriems jų labiausiai reikia.
- Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, veiksmų turėtų būti imtasi trijose srityse:

Sąlygų, taikomų produktui, kad jis būtų laikomas šalies kilmės statusą turinčiu produktu, keitimas:

Siekdama paprastesnių ir, prireikus, vystymuisi palankesnių taisyklių, Komisija paremtų:

- sąvokų ir metodų, naudojamų kilmės nustatymo tikslais, supaprastinimą, įskaitant atitinkamų nuostatų formuluočių supaprastinimą; taip supaprastintos taisyklės būtų aiškesnės ir suprantamesnės, taip pat būtų lengviau jas taikyti ir užtikrinti jų vykdymą; reikėtų nuodugnai įvertinti minėto supaprastinimo poveikį siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti bendri tikslai, o jei tie tikslai nebus pasiekti, – Komisija taikys kitą metodą;
- kalbant apie vystymo politiką ir besivystančias šalis, sąlygų, taikomų gamybos procesams, kad būtų suteiktas kilmės statusas, koregavimą siekiant, visų pirma, mažiausiai išsivysčiusiems ir mažiausioms šalims garantuoti lengvesnį patekimą į Bendrijos rinką taikant lengvatinių muitų tarifų režimą, atitinkantį tikruosius šalių naudos gavėjų gamybos ir eksporto pajėgumus;
- papildomą sąlygų, taikomų norint kilmės kumuliaciją taikyti susijusioms regioninėms grupėms, sušvelninimą, jei yra sukurti kumuliacijos partnerių administracinio bendradarbiavimo mechanizmai.

Muitinės procedūrų, būtinų tinkamai įgyvendinti muitų tarifų lengvatas ir kontroliuoti, kaip ūkio subjektai jomis naudojasi, keitimas:

Siekdama didesnės ūkio subjektų ir valdžios institucijų atsakomybės pusiausvyros bei apsaugoti teisėtus interesus, Komisija pirmenybę teiks sistemai, pagrįstai šiomis sudedamosiomis dalimis:

- pačių eksportuotojų atliekamas prekių kilmės statuso nustatymas, jeigu šalies eksportuotojos institucijos juos iš anksto užregistruoja remdamosi iš anksto nustatytais bendrais reikalavimais;
- informacijos apie naudojamą preferenciniu susitarimu keitimosi tarp eksportuotojų ir šalių eksportuotojų institucijų patobulinimas ir šių institucijų atliekamos eksportuotojų kontrolės sustiprinimas, kuriuo galima pasitikėti;
- importuotojų, kurie kreipiasi dėl preferencinio režimo taikymo remdamiesi savo užsienio tiekėjų išduotais kilmės dokumentais, pagrindinių teisių ir pareigų patikslinimas;
- specialių sąlygų dėl atitikimo kilmės reikalavimams įtraukimas į prekybinius eksportuotojų ir importuotojų sandorius, įskaitant galimybę kilmę patvirtinančią informaciją perduoti elektroninėmis priemonėmis;
- keitimosi informacija tarp šalių eksportuotojų ir šalių importuotojų institucijų bei administracinio bendradarbiavimo tikrinant kilmę sustiprinimas, pagrįstas aiškiais pareigomis ir procedūromis.

Priemonių, užtikrinančių, kad šalis naudosis gavėjos laikydamasis savo įsipareigojimų, kūrimas:

Siekiant užtikrinti, kad valdžios institucijos vykdytų savo pareigą tinkamai taikyti kilmės režimą ir taisykles bei glaudžiai bendradarbiautų užkertant kelią pažeidimams ir su jais kovojant, siūloma imtis šių veiksmų:

- teikti techninę paramą šalims naudosis gavėjoms (daugiausia mažiausiai išsivysčiusioms šalims ir mažiausios šalims), kurioms reikalinga parama teisingo preferencinių susitarimų taikymo srityje, kad tų susitarimų teikiama nauda būtų kuo didesnė;
 - vykdyti tikslinį preferencinių susitarimų veikimo monitoringą, pagrįstą veiksmų planu;
 - naudoti tinkamas atsargumo priemones ir apsaugos mechanizmus nepakankamos kontrolės arba atsisakymo bendradarbiauti atveju.
- Toks kilmės taisyklių pakeitimas bus svarbi naujos BLS sistemos sudedamoji dalis.
 - Šis naujas požiūris į kilmės taisykles ir administracinį bendradarbiavimą turėtų būti netrukus prioriteto tvarka pasiūlytas ir ekonominės partnerystės susitarimams (EPS), dėl kurių deramasi su šešiomis regioninėmis Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno šalių (AKR) grupėmis, deramai atsižvelgiant į dabartinę Kotonu susitarimo naudą. Tuomet jis galėtų būti laipsniškai pradėtas taikyti galiojantiems laisvosios prekybos susitarimams. Tai užtikrintų pakankamą taisyklių, taikomų tam tikrų preferencinių susitarimų, turinčių regioninę sąsają, grupei, suderinimo lygį, įskaitant tam tikram regionui bendrų taisyklių susistemimą (pavyzdžiui, regioninės konvencijos pagrindu).

- Siūlydama prekybos partneriams naujus susitarimus, Komisija sieks užtikrinti, kad nebūtų iš naujo keliami klausimai, kurie jau buvo išspręsti šiuo metu vykstančiose derybose, o naujas derybas vesti konstruktyvumo ir atvirumo dvasia.

ĮVADAS

Šio komunikato tikslai

- Kilmės taisyklės yra esminė Bendrijos prekybos politikos sudedamoji dalis, ypač tais atvejais, kai muitų tarifų lengvatos turi būti taikomos tik tam tikrų šalių ar šalių grupių kilmės produktams. Todėl jos turi būti suderintos su bendru tikslu, kurio siekiama tomis lengvatomis, t. y. stiprinti partnerių ekonominę integraciją ir, svarbiausia, lengvinti besivystančių šalių visišką įsitraukimą į pasaulio ekonomiką bei remti jų ekonominį ir socialinį vystymąsi.
- Minėtos taisyklės turėtų atspindėti ryšio, kuris turėtų būti tarp produktų ir atitinkamos šalies, pobūdį ir svarbą, ypač iš užsienio įsivežtų gamybos priemonių perdirbimo tam tikroje šalyje lygį, kuris yra būtinas, kad gauti produktai būtų laikomi tos šalies kilmės produktais. Siekiant patvirtinti ir patikrinti, ar šie reikalavimai tikrai įvykdyti, turi būti nustatytos muitinės procedūros. Dabartinė padėtis, kai daugeliu atvejų taikomos sudėtingos taisyklės ir nepakankamai užtikrinamas jų vykdymas, yra nepatenkinama.
- Šiuo komunikatu siekiama nustatyti bendras gaires, susijusias su pagrindiniais principais, kuriais ketina vadovautis Komisija tobulindama kilmės taisykles, nustatytas įvairiuose laisvosios prekybos susitarimuose ir autonominiuose preferenciniuose susitarimuose.
- Minėtos taisyklės bus tobulinamos supaprastinant ir atitinkamai sušvelninant kilmės sąvoką, sugriežtinant atitinkamas procedūras ir kuriant priemones, būtinas išsipareigojimų vykdymui užtikrinti. Kalbant apie kiekvieną iš šių trijų aspektų, Komisija ketina skatinti skaidrumą ir priderinti taisykles prie susitarimų tikslų.
- Tokių pakeitimų poreikis pirmiausia buvo akcentuotas rengiant naująją 2006–2015 m. bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistemą (BLS)¹, pradedant derybas dėl naujų regioninių ekonominės partnerystės susitarimų (EPS) su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalimis ir svarstant, kokia bus tekstilės sektoriaus ateitis².
- Remiantis komunikatu „Besivystančios šalys, tarptautinė prekyba ir darnus vystymasis: Bendrijos bendrųjų tarifų lengvatų (BLS) vaidmuo 2006–2015 m.“, Komisija BLS ketina skirti „šalims, kurioms labiausiai jos reikia, ir ji turi įvairiais būdais skatinti besivystančių šalių regioninį bendradarbiavimą. BLS turėtų padėti šioms šalims pasiekti tokį konkurencingumo lygį, kuris leistų joms būti ekonomiškai savarankiškomis ir tarptautinėje prekyboje būti lygiateisėmis partnerėmis.“

¹ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonominių ir socialinių reikalų komitetui - KOM(2004) 461, 2004 7 7.

² Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonominių ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui dėl tekstilės gaminių ir drabužių sektoriaus ateities išsiplėtusioje Europos Sąjungoje – KOM(2003) 649, 2003 10 29.

- Kad būtų pasiektas šis tikslas, BLS dėl to bus pirmoji galimybė pritaikyti šias bendras kilmės taisyklių tobulinimo gaires, jei bus suderinti jų įgyvendinimo klausimai. Tai bus padaryta iš dalies pakeičiant Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatas³.

Žalioji knyga dėl kilmės taisyklių preferenciniuose prekybos susitarimuose ateities

- Vykstant tarptautiniam prekybos liberalizavimui, Komisija priėmė Žaliają knygą⁴, kurioje:
 - pateikiamas bendras esamų kilmės problemų preferenciniuose susitarimuose įvertinimas;
 - pabrėžiami aspektai, kuriems būtinas nuoseklus požiūris, kad būtų galima juos kontroliuoti;
 - apžvelgiamos turimos galimybės, ypač dėl produktų kilmės statuso sertifikavimo, deklaravimo ir kontrolės sistemų bei dabartinės administracinio bendradarbiavimo sistemos pertvarkymo būdai.

Konsultacijų rezultatai

- Konsultacijos dėl Žaliosios knygos vyko nuo 2004 m. sausio iki 2004 m. kovo 15 d., ir jose dalyvavo tarptautinės prekybos atstovai bei valstybių narių kompetentingos institucijos, stojančiosios šalys ir šalys kandidatės, taip pat šalys, dalyvaujančios įvairiuose preferenciniuose susitarimuose su Europos Sąjunga.
- 2004 m. rugsėjo mėn. Komisija parengė konsultacijų, kurių pagrindinis tikslas buvo pateikti aiškią nuomonę ir dalyvių pareikštų nuomonių bei pastabų apibendrinimą, rezultatų apibendrinimo ataskaitą.
- Atsižvelgiant į poreikį išlaikyti pusiausvyrą tarp įvairių interesų, konsultacijų dalyvių įnašą galima laikyti vertingu medžiagos, kuria naudojosi Komisija rengdama šį komunikatą, šaltiniu.

³ 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93 (OL L 253, 1993 10 11) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Stojimo aktu (OL L 236, 2003 9 23).

⁴ Žalioji knyga dėl kilmės taisyklių preferenciniuose prekybos susitarimuose ateities – KOM(2003) 787, 2003 12 18.

PAGRINDINIAI NAUJOJO POŽIŪRIO Į PREFERENCINĘ KILMĘ PRINCIPAI

Kaip pažymėta Žaliojoje knygoje, bet koks preferencinių kilmės taisyklių patobulinimas turi įtakos atitinkamoms nuostatoms, susijusioms su susitarimų tikslų pasiekimu ir suinteresuotų asmenų poreikių patenkinimu, veiksmingomis procedūromis, įsipareigojimų, susijusių su kilmės valdymu ir kontrole, paskirstymu optimaliausiu būdu bei griežtu teisinių įsipareigojimų ir sąlygų laikymusi pasitelkiant vykdymo užtikrinimo priemones⁵. Bendrą keitimo požiūrį galima būtų apibendrinti taip: „tinkamos taisyklės, veiksmingos procedūros, saugi aplinka“.

1. PAPERSTESNĖS IR VYSTYMUISI PALANKESNĖS TAISYKLĖS: PREFERENCINĖS KILMĖS NUSTATYMAS IR KILMĖS KUMULIACIJA

- Atsižvelgiant į pagrindinius konkrečių susitarimų (abipusis padidintas rinkos prieinamumas, neturtingų šalių vystymasis, saugumas, regioninis bendradarbiavimas ir integracija) tikslus, preferencinio muitų tarifų režimo apibrėžimo ir sąlygų, taikomų, kai norima, kad produktams būtų taikomas toks režimas, skirtumai bus išlaikyti, nes tai atitinka tikslą tokius susitarimus galiausiai pakeisti daugiašaliu požiūriu.
- Komisija palaiko tiek formalų sąvokų ir metodų, naudojamų kilmės nustatymo tikslais, supaprastinimą, įskaitant atitinkamų teisinių nuostatų formuluočių pakeitimą, tiek jų turinio sušvelninimą, ypač kalbant apie besivystančias šalis. Supaprastintos taisyklės turėtų būti aiškesnės ir lengviau suprantamos, turėtų pagerėti jų taikymas ir vykdymo užtikrinimas bei padidėti jų įtaka regioninių prekybos grupių vystymuisi. Sušvelninus taisyklės, turėtų būti lengviau patekti į rinką.
- Atsižvelgiant į kontekstą ir preferencinio susitarimo tikslus, minėtas kilmės taisyklių priderinimas gali būti pasiektas šiomis priemonėmis:
 - pakeitus pagrindines taisyklės, taikomas produktams tam, kad jie būtų laikomi kilmės statusą turinčiais produktais, nes jie yra „visiškai gauti“ tam tikroje šalyje arba yra joje „pakankamai perdirbti“ iš užsienio gamybos priemonių, ir
 - pakeičiant kilmės kumuliacijos sąlygas, taikomas tarp šalių, priklausančių ekonomiškai integruotiems regioniniams vienetams.

1.1. Pagrindinės preferencinės kilmės nustatymo taisyklės

1.1.1. *Visiškai gauti žuvininkystės produktai*

- Kalbant apie „visiškai gautus produktus“, pagrindinis aspektas, kurį reikia tobulinti, – tai žuvininkystės produktų kilmės nustatymas remiantis laivo nacionaline priklausomybe: kai kuriuos iš esamų kriterijų gali prireikti peržiūrėti atsižvelgiant į naujas raidos kryptis

⁵ KOM(2004) 461 dėl BLS, 6.6 punktą: „Būtina sąlyga lengvatoms gauti yra kilmės taisyklės, tačiau jos buvo sukurtos tuo metu, kai tarptautinė ekonomikos aplinka ir prekių gamybos sąlygos buvo visai kitokios. Atsižvelgiant į neseniai vykusius šio klausimo svarstymus (žr. 6.3 punkte nurodytą Žalioją knygą) buvo pripažinta, kad taisyklės būtina keisti: jų formą (supaprastinant), turinį (iš dalies pakeičiant kilmės kriterijus ir kumuliacijos taisyklės) ir procedūras (formalumą ir kontrolę).“

žuvininkystės sektoriuje. Komisija mano, kad žuvų kilmė turėtų būti grindžiama vėliava, registracija bei nors ir supaprastintomis, bet adekvačiomis sąlygomis dėl nuosavybės, o sąlygos dėl įgulos turėtų būti panaikintos.

- Be to, taikant kilmės kumuliacijos sistemą, šios sąlygos gali būti įvykdytos bet kurioje iš tai sistemai priklausančių šalių.

1.1.2. Pakankamai apdoroti arba perdirbti produktai

- Pagrindinės kilmės taisyklės atitinkamuose preferenciniuose susitarimuose turėtų atspindėti ir šalių gamybos pajėgumą, ir perdirbimo operacijas su tikrąją pridėtine verte šalyje.
- Šiuo tikslu Komisija pirmenybę teikia pakankamo perdirbimo vertinimo metodui, pagrįstam „pridėtinės vertės testu“. Taikant šį metodą, produktas, gautas apdorojant arba perdirbant kilmės statuso neturinčias importuotas medžiagas, bus laikomas kilmės statusą turinčiu produktu, jei šalyje (arba regione kumuliacijos atveju) sukuriama pridėtinė vertė yra ne mažesnė už tam tikrą viršutinę ribą (minimalų „vietos ar regioninės vertės turinį“), išreikštą galutinio produkto grynujų gamybos sąnaudų procentiniu dydžiu.
- Būtinų gamybos priemonių svarba, kurią atspindi reikalaujamos pridėtinės vertės procentinis dydis, turi būti nustatyta remiantis nuodugnia ekonomine analize ir atsižvelgiant į atitinkamo susitarimo tikslus bei, kai šie tikslai netenkinami, į būtiną prekybos liberalizavimo laipsnį.
- Reikėtų atidžiai įvertinti galimą pridėtinės vertės metodo poveikį pagrindiniams supaprastinimo ir palankumo vystymuisi principams. Tai galima pasiekti pasitelkiant vertinimo ir procentinių dydžių modeliavimą, kuris atliekamas imant tipinius pavyzdžius, pagrįstus realia besivystančių šalių, ypač pačių vargingiausių, padėtimi, ir taip sudarant palyginimo su esama padėtimi galimybę. Labai svarbu, kad dėl šio naujo požiūrio nesumažėtų dabartinės besivystančių šalių galimybės patekti į EB rinką.
- Visų pirma, turėtų būti nustatytas toks reikalaujamos pridėtinės vertės procentinis dydis, kuris neviršytų besivystančių šalių gamybos pajėgumų ir tuo pačiu metu atgrasytų nuo produktų iš teisės į lengvatas neturinčių šalių vežimo ir nuo tariamo ar minimalaus perdirbimo. Be to, jis neturėtų būti kliūtis veiksmingumui ir konkurencingumui didinti mažinant gamybos sąnaudas.
- Šiam tikslui skirtinguose sektoriuose galima nustatyti skirtingus procentinius dydžius, o pagal BLS taip pat galima nustatyti specifines viršutines ribas mažiausiai išsivysčiusioms šalims, kurioms taikoma Viskas išskyrus ginklus programa.
- Be to, keliuose sektoriuose, įskaitant žemės ūkio, žuvininkystės ar tekstilės gaminių sektorių, perėjimas prie naujo kilmės nustatymo metodo bus labai didelis pasikeitimas, kurio įtaka turi būti tinkamai iš anksto įvertinta. Jei, atlikus įvertinimą, paaiškėtų, kad pridėtinės vertės metodas vystymosi ir supaprastinimo tam tikruose sektoriuose požiūriu neduos laukiamų rezultatų, Komisija patvirtins kitą metodą, kuris leis geriau pasiekti minėtus tikslus. Be to, pridėtinės vertės kriterijus gali, kai reikia užkirsti kelią galimam neteisingam lengvatų taikymui ar jų apėjimui, būti papildytas papildomomis sąlygomis ar kriterijais, sudarančiais sąlygas tikrajam vystymuisi.

- Šis metodas, apjungiantis aiškumą, veiksmingumą ir lankstumą nustatant procentinius dydžius, leistų įvertinti įvairių produktų perdirbimo lygį naudojant vieną matavimo vienetą ir tokiu būdu išvengti šališkumo; dėl jo taip pat būtų nebereikalingas nepakankamų operacijų „neigiamas sąrašas“ ir leistini vertės nuokrypiai.

1.2. Kilmės kumuliacija kaip sudėtinė regioninės integracijos dalis

1.2.1. Kumuliacijos aprėptis ir jos taikymo bei išplėtimo sąlygos

- Kumuliacija turėtų įsigalioti tik susijusiose regioninėse grupėse ar zonose, kai:
 - preferencinė prekyba ir kumuliacija sudaro bendro faktinės ekonominės integracijos proceso dalį;
 - kumuliacija grindžiama laisvosios prekybos susitarimais arba yra autonominių susitarimų padarinys;
 - preferencinis režimas produktams suteikiamas pagal vienodų kilmės taisyklių taikymą;
 - buvo sukurta teisinė administracinė bazė, galiojanti atitinkamose šalyse ir tarp tų šalių, skirta pasitelkus tinkamą administracinį bendradarbiavimą administruoti ir kontroliuoti produktų, kuriems taikoma kumuliacija, kilmę.

Tos pačios sąlygos turėtų būti taikomos bet kokiam kumuliacijos išplėtimui arba kumuliacijai tarp įvairių regionų.

- Siekiant sudaryti abipusiai didesnes galimybes patekti į rinką, pagrindinis dėmesys turėtų būti sutelktas į regioninį (įskaitant „grupė su grupe“, kaip yra pagal Kotonu susitarimą, kurio teikiama nauda turėtų būti išlaikyta) požiūrį per kilmės kumuliaciją, neatmetant būtinumo atitinkamai pritaikyti pagrindines kilmės taisykles, kurios yra abipusio intereso, susijusio su galimybe apsirūpinti gamybos priemonėmis ir patekti į atitinkamas šalių rinkas, objektas.
- Kalbant apie vystymąsi, dėl kumuliacijos susijusiose regioninėse grupėse besivystančioms šalims, ypač mažiausiai išsivysčiusioms šalims, atsirastų papildomų galimybių padidinti pagrindinių taisyklių subalansuoto sušvelninimo teikiamą naudą.
- Šiuo metu pagal BLS yra trys regioninės grupės: ASEAN, SAARC ir neseniai susiformavęs Andų bendrijos ir Centrinės Amerikos bendros rinkos junginys. Komisija yra pasirengusi išnagrinėti bet kokią prašymą įsteigti naujas grupes, sujungti arba išplėsti jau esančias, jeigu yra ekonominis papildomumas, atsižvelgiama į įvairioms šalims taikomų preferencinių susitarimų skirtumus ir su tuo susijusią riziką, kad bus apeinami muitų tarifai, bei sukuriamos būtinos kilmės valdymo ir kontrolės administracinio bendradarbiavimo struktūros bei procedūros.

1.2.2. Regioninės konvencijos dėl kilmės

- Kilmės taisyklės, bendros tam tikrai prekybos partnerių, kuriuos jungia kumuliacijos zona, grupei, turėtų būti nustatytos viename bendrame tarptautiniame dokumente, kuriuo remtųsi įvairūs preferenciniai susitarimai.

- Visos Europos – Viduržemio jūros regiono valstybių zonoje toks bendras tarptautinis dokumentas turėtų būti prekybos partnerių regioninė konvencija dėl kilmės. Ji turėtų ne tik palengvinti kilmės valdymą, bet ir padėti pagerinti integraciją tarp įvairių laisvosios prekybos susitarimų šalių pasitelkiant bendrą kumuliaciją leidžiantį kilmės taisyklių rinkinį.
- To paties požiūrio reikėtų laikytis siekiant paremti galimą kitų šalių ar regionų kumuliaciją pagal atskirus laisvosios prekybos susitarimus.

1.2.3. Kumuliacijos sąlygų supaprastinimas ir sušvelninimas

- Siekiant aiškumo ir vykdymo užtikrinimo, turėtų būti vengiama įvairių kumuliacijos formų (dvišalės, įstrižinės, visiškos) sugretinimo, kai skirtinguose preferenciniuose kontekstuose apjungiamos tos pačios šalys.
- Būtų galima numatyti laipsnišką visiškos kumuliacijos išplėtimą ir taikymą įvairioms preferencinėms sistemoms, jeigu galima užtikrinti medžiagų statuso atsekamumą. Jei įmanoma ir atsižvelgiant į įvairius preferencijų lygius, taikomus atitinkamoms grupės narėms, visiška kumuliacija turėtų reikšti bendrą visai grupei kilmę. Tačiau šie reikalavimai netaikomi visiškai kumuliacijai pagal BLS.
- Kalbant apie BLS regioninę kumuliaciją, siūloma pakeisti šiuo metu taikomą dvigubą kilmės statuso suteikimo šaliai, kuri yra grupės narė, sąlygą (reikalaujama daugiau nei nepakankamos operacijos ir didžiausios pridėtinės vertės) viena sąlyga, pagrįsta tuo pačiu metodu (pridėtinės vertės testas), kuris naudojamas nustatant, ar kilmės statuso neturinčių medžiagų perdirbimas yra pakankamas, ar ne. Produktas bus laikomas grupei priklausančios šalies kilmės statusą turinčiu produktu, kai bus atliktas galutinis kitų tos pačios grupės šalių kilmės medžiagų perdirbimas, jeigu pridėtinė vertė ten yra didesnė už standartinį procentinį dydį.
- Siekiant paremti kumuliaciją ir regioninę integraciją, turėtų būti nustatytas daug mažesnis procentinis dydis nei tas, kuris yra taikomas tam pačiam produktui, kai jis gaunamas perdirbant kilmės statuso neturinčias medžiagas. Tačiau dėl pirmiau minėtų priežasčių siekiant atsižvelgti į konkrečią situaciją tam tikruose sektoriuose, prireikus gali būti nustatyta ir (arba) papildomomis sąlygomis ar kriterijais papildyta kumuliacijos vertės viršutinė riba, siekiant užkirsti kelią galimam neteislingam muitų tarifų lengvatų taikymui ar jų apėjimui.

2. VEIKSMINGOS PROCEDŪROS: ŪKIO SUBJEKTŲ IR VALDŽIOS INSTITUCIJŲ ATSAKOMYBĖ NUSTATANT PREFERENCINĘ KILMĘ IR JĄ KONTROLIUOJANT

- Nepriklausomai nuo konkrečių tikslų, preferenciniai susitarimai negalėtų būti tinkamai pakeisti paprasčiausiai pakeitus teisinės sąlygas, kurios turi būti įvykdytos tam, kad būtų taikomas preferencinis režimas. Toks pakeitimas turi būti atliekamas kartu nustatant tinkamas procedūras, kontrolę ir susitarimo šalių kompetentingų institucijų administracinio bendradarbiavimo metodus, kurie užtikrina sąlygų laikymąsi, užkerta kelią pažeidimams ir apsaugo teisėtus ekonominius bei finansinius interesus.
- To būtų galima pasiekti paskirsčius atsakomybę tarp ūkio subjektų, atsakingų už produktų kilmės nustatymą bei deklaravimą, ir muitinių, kurios, pasitelkdamos tinkamus

administracinius gebėjimus ir savitarpio pagalbą, turi atlikti būtiną auditą ir kontrolę. Tokiame naujame kontekste „kilmės įrodymai“ būtų pakeisti „deklaracijomis“ ir „pareiškimais“ dėl kilmės, kurie turėtų būti arba priimti, arba užginčyti.

2.1. Importuotojo, kuris kreipiasi dėl lengvatinio muito tarifo taikymo, kilmės deklaracija

- Importuotojas atsako už muitinės deklaracijoje pateiktų duomenų tikslumą ir privalo sumokėti skolą muitinei, kuri gali atsirasti dėl neteisingos deklaracijos, nepažeidžiant muitų neišieškojimo, pateisinamo kompetentingų institucijų klaidomis. Panašiai kaip ir kiti aspektai, į kuriuos būtina atsižvelgti deklaruojuant prekes muitinei, neteisingas pareiškimas dėl produktų, kuriems prašoma taikyti muitų tarifų lengvatas, kilmės statuso, būtų dalis importuotojo komercinės rizikos.
- Turėtų būti patikslintos importuotojų, kurie kreipiasi dėl preferencinio režimo taikymo remdamiesi savo užsienio tiekėjų išduotais kilmės dokumentais, pagrindinės teisės ir pareigos. Tai reiškia, kad reikia apibrėžti:
 - sąlygas, kurioms esant šalies importuotojos muitinės gali suabejoti deklaruota kilme ir reikalauti papildomų įrodymų;
 - įrodinėjimo pareigą tuo atveju, kai muitinės suabejoja deklaruotos kilmės teisingumu;
 - šių institucijų pareigą minėtu atveju ir importuotojo reikalavimu prašyti, kad šalies eksportuotojos institucijos atliktų paskesnę patikrą;
 - situacijas, kai muitinės turi teisę atsisakyti taikyti preferencinį režimą, nepažeidžiant apeliacinių procedūrų, kuriomis gali naudotis importuotojas.
- Šie procedūriniai elementai, galiojantys tuo metu, kai kreipiamasi dėl lengvatinio muito taikymo, turėtų būti priderinti prie atvejo, kai atliekama paskesnė muitinės deklaracijos, pagal kurią jau buvo suteikti lengvatiniai muitų tarifai, kontrolė.
- Siekiant padėti importuotojui būti tikram dėl savo kilmės deklaracijos, į eksportuotojų ir importuotojų prekybinius sandorius turėtų būti įvestos specialios sąlygos dėl atitikties kilmės reikalavimams, įskaitant atsakomybės apibrėžimą pažeidimų atveju ir galimybę kilmės dokumentus perduoti elektroninėmis priemonėmis.

2.2. Eksportuotojo pareiškimas dėl kilmės

- Šalies eksportuotojos institucijos turėtų atlikti išankstinę registraciją tam, kad būtų nustatyti eksportuotojai, turintys teisę vykdyti veiklą pagal konkretų preferencinį susitarimą. Atliekant eksportuotojų registraciją, turėtų būti reikalaujama susipažinti su atitinkamais finansiniais įrašais ir ataskaitomis. Nesusilpnindama kontrolės, registracija taip pat turėtų užkirsti kelią mažų ūkio subjektų diskriminavimui.
- Registruoti eksportuotojai turėtų patys nustatyti kilmės statusą ir surašyti pareiškimą dėl kilmės.
- Eksportuotojas turėtų turėti galimybę įrodyti importuotojui, kad jis yra įregistruotas šalyje eksportuotoje.

- Iš pareikšimų turėtų būti aišku, kodėl eksportuojami produktai gali būti laikomi šalies naudos gavėjos kilmės produktais, naudojant standartines formas arba, kai jie elektroninio formato, – elektroninius dokumentus arba standartizuotus pranešimus. Šių formalumų atlikimą turėtų palengvinti taisyklių supaprastinimas.
- Reikėtų pagerinti informacijos apie preferencinį eksportą srautus tarp eksportuotojų ir šalių eksportuotojų institucijų siekiant paremti tinkamą eksportuotojų veiklos monitoringą ir sudaryti galimybes vėlesnei kontrolei.
- Šalies eksportuotojos munitinės būtų įpareigos parengti ir nuolat atnaujinti registruotų eksportuotojų sąrašą bei taikyti sankcijas taisyklių nesilaikantiems eksportuotojams laikinai arba visam laikui išbraukiant juos iš sąrašo. Siekiant išsaugoti konfidencialumą ir užkirsti kelią pažeidimams, šis sąrašas turėtų būti pateiktas šalies importuotojos munitinoms naudojantis patikimomis elektroninėmis priemonėmis.

2.3. Munitinių atliekama produktų kilmės ir ūkio subjektų kontrolė – Administracinis bendradarbiavimas

- Taip pat reikėtų patobulinti šalies importuotojos institucijų atliekamą preferencinio importo kontrolę, kuri turi būti grindžiama rizikos analize tam, kad nebūtų trukdoma teisėtiems prekybos srautams.
- Remiantis registruoto eksportuotojo statusu ir tinkamu informacijos apie preferencinį eksportą perdavimu, šalies eksportuotojos institucijų atliekama eksportuotojų kontrolė turėtų būti sustiprinta ir grindžiama rizikos analize.
- Keitimamsis informacija ir administracinis bendradarbiavimas tarp šalių eksportuotojų ir šalių importuotojų institucijų, atsakingų už preferencinės kilmės kontrolę, turėtų remtis aiškiais įsipareigojimais bei procedūromis ir sustiprintas teisiniu bei veiklos požiūriu.

3. SAUGI APLINKA: KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ ATLIEKAMAS TAISYKLIŲ LAIKYMOŠI UŽTIKRINIMAS

- Kaip atlygis už teisingą taisyklių ir įsipareigojimų taikymą ūkio subjektams turėtų būti sudaryta saugi aplinka komercinei veiklai pagal preferencinius susitarimus vykdyti.
- Siekiant užtikrinti, kad valdžios institucijos vykdytų savo pareigą tinkamai taikyti kilmės režimą ir taisykles bei glaudžiai bendradarbiautų užkertant kelią pažeidimams ir su jais kovojant, siūloma imtis šių veiksmų:

3.1. Sąlygų vykdyti įsipareigojimus sukūrimas

3.1.1. Išankstinis šalies (šalių grupės) naudos gavėjos(-u) pajėgumų administruoti susitarimą ir atitinkamas taisykles bei procedūras įvertinimas

- Toks išankstinis įvertinimas yra susijęs su šalimis, su kuriomis turi būti sudarytas naujas susitarimas arba išplėstas ar pakeistas jau galiojantis susitarimas. Patenkinami rezultatai – tai susitarimo su atitinkama šalimi sudarymo išankstinė sąlyga. Naujų preferencinių susitarimų atveju įvertinimas turi būti neatsiejama derybų proceso dalis.

- Įvertinimas turi parodyti, kad atitinkama šalis turi organizaciją, teisinę bazę ir veiklos pajėgumus susitarimo veikimui administruoti ir kontroliuoti bei tinkamai teikti pagalbą ir užtikrinti administracinį bendradarbiavimą.
- Kalbant apie „Grupę su grupe“ susitarimus, įvertinimo dėmesio centre būtų kiekvienas atitinkamas regionas, kuris turėtų teikti ataskaitas dėl grupės ir dėl kiekvienos tos grupės narės pajėgumų vykdyti su susitarimu susijusius įsipareigojimus.

3.1.2. *Su preferencinėmis kilmės taisyklėmis susijusi informacija, mokymas ir techninė parama*

- Naujausia informacija ir mokymas, susiję su preferencinėmis kilmės taisyklėmis, sąlygomis, kurių turi būti laikomasi, siūlomomis galimybėmis ir įsipareigojimais, kurie turi būti įvykdyti, – tai pačių šalių atsakomybė. Tačiau parama šalims naudos gavėjoms gali būti teikiama regioniniu lygiu (kai šalis priklauso regioninei grupei), tarptautiniu lygiu (PPO ir PMO) ir Bendrijos lygiu.
- Komisija į Europa tinklapį jau įdėjo kilmės taisyklėms skirtus puslapius, kuriuose pateikiama svarbiausia informacija, vadovai (apie BLS ir visos Europos kilmės taisyklės) ir nuorodos į teisinius tekstus. Be to, pagalbos vartotojams duomenų bazėje Expanding Exports Helpdesk pagal produktų poziciją galima rasti kilmės taisyklės, kurių būtina laikytis taikant tam tikrus preferencinius susitarimus.
- Bendrijos techninė parama daugiausia turėtų būti skiriama toms šalims, kurioms reikia daugiau pagalbos kilmės srityje (MIŠ ir mažiausioms šalims, taip pat šalims, kuriose vyksta politiniai pertvarkymai ar rekonstrukcija).
- Šiuo tikslu techninė parama gali būti teikiama per jau esančių programų, pavyzdžiui, MEDA, TACIS ar CARDS, prekybos ir muitinės sudedamąsias dalis, iš naujosios priemonės, skirtos Europos kaimynystės politikai, arba per priemones, kurios bus sukurtos naujų regioninių ekonominės partnerystės susitarimų su AKR kontekste. Tačiau reikėtų užtikrinti geresnį koordinavimą su dvišale parama, kurią teikia kai kurios valstybės narės.

3.2. **Atitikties monitoringas partnerystėje**

3.2.1. *Valdžios institucijų atliekamas įsipareigojimų, susijusių su susitarimais, laikymosi monitoringas*

- Tinkamas susitarimų veikimas yra abipusiai naudingas siekiant užtikrinti sąžiningą Bendrijos ir jos prekybos partnerių prekybą. Todėl tinkamas šio veikimo monitoringas turi būti užtikrintas partnerystėje.
- Siekiant stebėti, kaip veikia susitarimai, reikėtų, kad atitinkamame susitarime būtų numatyta periodiško duomenų apie preferencinės kilmės valdymą ir kontrolę teikimo sistema, taikoma šalims naudos gavėjoms. Panašiai duomenis turėtų teikti ir valstybės narės Komisijai, kad Bendrija būtų susipažinusi su padėtimi ir galėtų atsiskaityti savo partneriams.
- Suderinus su valstybėmis narėmis reikėtų parengti Komisijos preferencinių susitarimų monitoringo veiksmų planą. Jis turėtų būti pagrįstas informacijos apie preferencinių susitarimų naudojimą ir procedūrų veikimą rinkimu. Ši informacija turėtų būti perduota į

vieną vietą, kurioje ji būtų išanalizuota ir apdorota siekiant nustatyti (galbūt pasitelkus metinę programą) tuos produktus ir (arba) šalis, kuriems (kurioms) būtinas didesnis monitoringas. Šis monitoringas būtų vykdomas sudarant sutartis su atitinkama šalimi, pateikiant jai klausimynus ir, jei reikia, apsilankant joje monitoringo tikslais.

- Reikėtų iš anksto nustatyti su šia monitoringo veikla susijusį teisinį pagrindą, techninius reikalavimus ir išlaidų finansavimą.

3.2.2. *Ūkio subjektų taisyklių laikymosi užtikrinimas – kova su sukčiavimu ir savitarpio pagalba kovojant su sukčiavimu*

- Kovos su sukčiavimu klausimus daugiausia sprendžia šalių eksportuotojų ir importuotojų kompetentingos institucijos.
- Tačiau tokiose srityse, kaip preferencinis režimas ir kilmė, kuriose minėtos institucijos turės papildančius vaidmenis, reikalingi bendri veiksmai. Šiuo tikslu bus pasitelkta savitarpio pagalba kovojant su sukčiavimu ir tikimasi, kad trečiosios šalys, kurios naudojami lengvatiniiais muitų tarifais, aktyviai prisidės prie Bendrijos atliekamų tyrimų.

3.3. **Apsaugos mechanizmų naudojimas**

- Prireikus nepakankamos kontrolės ar atsisakymo bendradarbiauti, įskaitant atsisakymą teikti pagalbą atliekant su sukčiavimu susijusius tyrimus, atveju taikomos atsargumo priemonės ir apsaugos mechanizmai.
- Šios priemonės apima pranešimus importuotojams, lengvatų taikymo sustabdymą, jei tokia priemonė numatyta, ir galimą šalies pažeidėjos finansinę atsakomybę.
- Dėl preferencinių susitarimų oficialios institucijos įgyja pareigas, susijusias su preferencinio režimo suteikimo sąlygų vykdymu ir kontrole. Jei šios institucijos savo pareigų nevykdo, jos gali būti finansiškai atsakingos visais atvejais, kai vienos iš šalių pareigų nevykdymas turi įtakos kitos šalies finansiniams interesams (pajamų iš muitų, kurių negalima išieškoti iš importuotojo, praradimas) ir nustatomas priežastinis ryšys tarp kaltės (arba nevykdymo) ir dėl to atsiradusios finansinės žalos. Aišku, kad prieš įvedant bet kokią sąlygą dėl išorinės finansinės atsakomybės, Komisija ir valstybės narės turėtų pasiekti susitarimą dėl vidinės valstybių narių finansinės atsakomybės, susijusios su jų klaidomis.